

Октябрь мурнун ээлчээндө

Совет кижилер Улуг Октябрга күш-ажылчы чаа-чаа белктерин белеткен турар.

Беш хонук бүрүндө-ле—онаалгага немелде кылдыр муң тонна оттулар чууду бээр!—деп, «Тула хөмүр-даш» комбинаттың № 4 «Бибиковская» шахтазынын коллектив сентябрьда ажалдап турар. Ол коллектив Москва чоогуна дагы-жыларың Октябрь мурнуу чарындагы чарыжынын ба-жында чоруп турарлар.

Горькийнин химиктери болгаш нефть болбазырадыкчы-лары бо хүннерде күш-ажылчы улуг тиилгени чедип алган. Олар боттарының чыл хүлээлгезин ажыр күүседип—пландаж ажыр миллион рубльдин продукциязын бүүдүрүп үндүргөн.

Грушевск рудининин күчүдүг арыгдал фабриказының чыныла оруктардан Днепр чоогуна металлургия заводтарың сентябрьда планда ажыр бүүдүрүп марганецтин концентратты үшкү шешелюу чорупкан.

Сонгу чүк пароходствонун хемчилери, Коми АССР-нин ыш ажал-агыйларынын, ыш сөөртүр черлеринин коллективтери, Новороссийсктин «Октябрь» заводунун цементчи-лери, Барнаулдун «Главсельэлектро» заводунун электрома-шина-тудуучулары, Львов оруунун демир-орукчулары Ок-тябрьдин 46 чыл оюну күш-ажылчы ээлчээндө чедипши-нин туруп турарлар.

Украинаның улуг химиязының бүүдүрүтөлериңде байырлал мурнуу чарынын чарыштары улам чайындалчаа-биле кал-

барган. Лисичанскийн химия заводунда капролактан бүү-дүрүлгезин ийги ээлчээ ажалда кирген. Ол үнелиг про-дуктуңуң баштайгы чүс-чүс тонназын синтетикти волоконун Дарнишкеде болгаш Черниговта комбинаттарыңче чүүдүрүп чоруткан.

Сахалин бассейнинин күрүне бүүдүрүлгезинин болгаш колхозтарының балыкчылары балык тударынын оң айлар иштиндеги планын хуусаа бетинде күүсеткилээн. Олар хүлээп алышкын черлеринге ийи миллион центнер балыкты дужаа-ган.

Делегейде эң улуг болуп турар «Гигант-глобокая» дээр шахтаның мурнакчы участоктарының коллективтеринге «Ок-тябрьның 46 чылы» деп бижээн кызыл вымпелдерин тыпсып турар. Ылангыя 8-ки болгаш 18-ки участоктарың дагы-лары вымпелдерин шагда-ла чедип алгылаан. Чүгө ол ийи коллектив безин боттарының байырлал мурнуудагы агар са-ныче планда ажыр беш муң ажыг тонна демир руданын кширгөйнер.

Йивинск ГРЭС-тин ийги ээлчээнин тудукчулары, Бакуда шекпенниң «Херел» деп фирманың, Харьковта плита заво-дунуң, Тюменьде «Кызыл Октябрь» дээр ыш болбазырадыр комбинаттың коллективтери Октябрьның байырлалын эки бестектер-биле уткуп турарлар.

(СЭТА).

КЫШКА УТКУШТУР

Таңды районнуң «Тилеке» совхозта туду-жудулар малды чымыг кыш ажырап дээш белет-кеди кылды турар. Александр Кара-оолдун удуртканы тудуужулар бригаданы чүс ишек кирер ишек кажазының тудуун Улуг Октяб-рының байырлалыңа чедир доозар деп хүлээ-гени алган.

ЧУРУКТА: ол кажаның тудуунда.

Фото С. ФЕОКТИСТОВТУУ.

ПАРТИЯ ОРГАНИЗАЦИЯЛАРЫНДА ОТЧЕТТАР БОЛГАШ СОНГУДДАЛАР ЧЕР АЖЫЛЫ ХОЖУДААРГА...

Чоокта бүү совет улус, оон иш-тинде көдө ажал-агыйнын ажал-дакчылары төөгүдү күш-дуузалыг үени — СЭКП ТК-нын 1953 чылда болган сентябрь, Пленумунун шит-тирин хүлээп адыганыңдан бээр 10 чыл болганын демделген эрттирген. Эрткен он чылдарың дүргүдүндө бистик көдө ажал-агыйныс кан-чар-лаа аажок шапкын хөгжөөнү улуг күзөл хайнышкын-биле дем-делген турар бис.

Тес-Хем районда «Чаа орук» кол-хоз чүгө районда эвес, а бүү эрге-ледде безин улуг ажал-агыйларың бирээни. Уж артедь эрткен он чылдар-да база-да хөгжөөн болгаш организа-талазы-биле бижиккан. Иччалажок артедь ам-даа хожудайларың олурунда турбушан дээрин колхоз-та партия организациязының чоокта чаа болуп эрткен отчет-сонгудалыг хуралды көргүскөн.

— Колхоз мал ажылдыг болган-да, кол кичөөнгейи олде улаар деп билишкын-биле чорудуп келгениңиз чагыр бооп турганын ам минин дем-делгес аргажок, чер ажылына хожудайларың бирээни бис— деп, партбюроунун отчетун илеткөөн эш Көмбү отчет-сонгудалыг хуралга түнел кылып демделгес ужурга таарышкан.

Бо чылын колхозтун тарылта шуду нитизи-биле 1404 гектар чүктөөн; оон иштинде кол аш-чем культураны кызыл-тасты 755 гек-тар, кукурузаны 410 гектар черге тараан. Иччалда-даа чер ажылының культураны дендин чавыс, агротех-никти дүрүмөрини оң каржы үрөп, тарылта чорударының дөбө хуусаа-лары эрттирген турганынын дараа-зы-биле чер ажылы бо чылын ажык-тыг болуп тамаан чок, харын кара-жалыг болган. Бүү тарыттыгын кызыл-тастың чүгө 50 гектары ажап болуп кылдыр бышкан, куку-рузаның чүгө 110 гектары үнөп, ескелерин бок үнүштер дуй баскан.

Чер ажылы чорудар техникамы

механизаторлар эң кам чок эдилеп, үргүлүп үрөп, кезектери тонап ап турарлар. Чүгө бо чылын бешин 2 «Беларусь» тракторлары конлуп каапканнар.

— Тарылта шөлүн калбартып-даа турда, а оон алкан чүвөвис чок тур. Чер ажылы чорудуп билбизивистин харазы-биле мал ажылыңа база акы хожуду шыдамай тур бис. Отчет-туруп үениң иштинде 2025 баш малды ышкынганымыс — малга четтир чөм-сүүнү тургузуп адыганыңдан болган чугаажок — деп, № 1 бот-оруда-ла чарыгдалыг хожуу бригаданың бригадирин эш Амандай бөдүрүп са-нылыңа чугаалаан.

Колхозта № 4 бот-оруда-ла чарыгдалыг хожуу бригадала байдал дүвү-рөңгүн. Уж бригадала 5 коммунистер, мал ажылының ортук тусый эр-теминдеги ажалдап турар болза-да, бригада мал ажылының бүү көргүзүлгезинин чыгымын-даа күт-сөткөн. Малды адыр чорудуп хөйү, чаш төдү эң эвээштин кама-лап алганы, бүүдүрүп продукцияны эң эвээж, малдын ис чок чидер чор-уу ол бригадала болган. Чүгө сөөл-гү айда безин 60 ажыг койлар ис чок чиккен. Бригада кежигүнери чурт-талганы болгаш бүүдүрүлгезин ту-дугларыңа база чоруткан, мал чөмчөп эң эвээштин белеткэн.

— Сиген кезидезинге-даа, дү-жүг ажаалданыңа-даа белен эвес турганымыс чажыт эвес. Эске кол-хозтар сигени кезе бергенде, бисте-тер сиген кезер техникамы шөдгөдө-сөткөн, чымып турдувус. Колхоз сиг-тен белеткээр 12 хуу, сиюс салы-нын 3-ле хуу күсөткөн чорук, бел-еткел чок чоруктун түнелди. Бир эвез тараавыс ай-шаанда четте бы-жа берген-даа болза, ажаарынта бе-лен эвес турдувус. Уш тараа ком-байнларының чүгө чыгызы белен турган. Чер ажылы кылып билбизив-ист чөдө чөгөнгө-дир — деп, агро-ном эш Баткар самалыга миннип чуга-лаан.

Колхоз тарааны бөдүрүп хереге-ленте чедир бүүдүрүп шыдамай тур-бар чорук канчал-даа таарышпас, ол чоруктан уштууларың хемчегерин боттандырып чорудары партия органи-зациязынын мурнуула эргежок чугуаа шиттирлээр айтырыг болу берген деп түнелди коммунистер кылган.

Чер ажылында четпестерден аны-да, мал ажылында улуг четпестер база бар. Бо чылын хойнун баш са-нын эстүрениң планы 84 хуу, «ш-чангаш хожудайлыг чоруктан дарый уштуулары эргежок чугуаа сорулга апарган. Хурал ындыг доктаалды хүлээп алган-даа.

Отчет-сонгудалыг хурал парт-бюроун секретариаты эш Б. М. Максирцы сонган.

С. ТАМБА.

Мал чөмчөгө

ЧОДУРАА (Телефон-биле). Нити-нин малыңа четтир, хозуу эки чөмчөгү белеткен алмыр дөш ажылы бо хүннерде улам калбарып турар. Улуг-Хем районда «Чодураа» колхозтун малчылары 7830 цент-нер сигени болуп сараптаан. Олар ам-даа 13 муң ажыг центнер сигени белеткээр хүлээлгезин. Сүт-баран фермаларының коллективтери, хой ажылынын бригадалары амгы кол кичөөнгейи мал чөмчөгө белеткээрине улаандырган.

Шыктыг чөмчөгө талазы-биле Хендере бригадала үлгөргө ажал-дап турарын демделгезин чугула. Бо хүннерде колхоз нитизи-биле 1973 тонна сиюс салган. Оон нурузуң азы 1700 тонна Хендере бригадала белеткэн. Сиюсуг чүгө куку-рузадан эвес, оңу зеленкадан, чаш-нын сигенден база белеткен турар. Бо ажылда комбайнер Кара-оол, Тас-лаачык, чочаачы Бад-Суур, Мар-гыны ышкыч мурвакчылар хөй.

Колхоз мал чөмчөгө белеткээрин бүү-дүрүп хөмчөгө белеткээрине ула-нар. Бир болгаш ийги сүт-баран фермаларының саянчылары 400 ажыг центнер бүүдү-бүрүп белеткэн. Ол ышкыч хову ажылынын бригадалы-дан савап болуп сараптаар эвено-лары база организастан.

ПРОФЭВИЛЕДЕРИНИҢ СЪЕЗДИЛЕРИ

Культура ажылдакчыларының

МОСКВА. (СЭТА-ның корр.). Культура ажылдакчы-ларының профэвилелдинин V съездин ийди ажитың-ган. Профэвилелдинин Төп Комитетинин ажал-чоруда-ганын дугайында отчет илеткеди профэвилел ТК-зының даргазы Т. Г. Калинин кылган.

IV съездинин сонда эрткен бүүдүрүп чартык чылды дүргүдүндө профэвилелдинин Төп Комитеди профэвилел организацияларынын ажылы кудуртарың болгаш уран чүдүдүп бүү адырлары улам ийги хөгжүдөрүн-че улаандырган деп, илеткелчи демделгезин СЭКП-нин XXII съездинин салганы кол сорулгаларын бирээни — идеология ажылынын денелени белидеринин болгаш оңу күшүдериңини сорулгаларын күүседиринче кол кичөөнгейи салып турган.

Уран чүдүдүп албан черлеринде профэвилел органи-зацияларынын ажал-чорудалганын дугайын чуга-лавышкан, илеткелчинин ондала демделгезин болза: четин чогаалды болгаш уран чүдүдүп ажылдакчылары-биле партияны болгаш чазактын удуртукчуларынын

ужуражышкынынын сонда чогаалдыкчы органи-зацияларга байдал илгерей эскерилген, уран чүдү ит-телигениңизинин идеялык чоруу белен, театрлар-нын репертуарлары экижөөн.

Хөй-нитинин эгелөөшкенин хөгжүдөр талазы-биле хөй чүдүдери профэвилел организациялары кыл-ган. Амгы үдө штаттан дашкар ажылдакчылар 6,500 билдөөчүлөрүн, 10,000 клубтары, 1000 музейлери баштап турар, хоорайларга хөй-нитин эгелөөшкын-биле 500 ном магазинлери болгаш 2000 кносклери тур-гускан.

Профэвилел организацияларынын ажылында элөөн хөй четпестерин Т. Г. Калинин демделгезин.

СЭКП ТК-ның ийги Пленумунун доктаалыңа сору-жык профэвилел организациялары ажал-агый болгаш культура амьдаралынын бүү айтырыглары шит-тирлөөрине идеялык чоруну дыка бедиткен деп илеткелчи түнелди чугаалаан.

Тудугнуң болгаш тудуг материалдар үлетпүрүнүн ажылчыннарының

МОСКВА. (СЭТА-ның корр.). Тудугнуң болгаш тудуг материалдар үлетпүрүнүн ажылчыннарынын профэвилел-динин IV съездинин Эмгектер Багыннын Колонияны элден ажитыңган. Чурттага кварталдарын, шах-таларын болгаш химия комбинаттарын, фабрикалары болгаш заводтары төнөлгөдө база эрчип тургузуп тур-бар кижилер—совет тудуужуларынын хөй миллион отрядының төлөөлөрчилери оң ажылында киржин турар.

— Күүседип турар ажалдарың хемчөөшкенин тала-зы-биле тудуужулар чөд чыл планының ондалгаларын мурнап турар—деп, профэвилелдинин ТК-зынын даргазы А. П. Ушаков бөдүрүп илеткелчине айткан-кан.—Чуртка чыл буртууңа-ле муң чедир чаа үлет-пүр бүүдүрүлгезини амыталага кирип турар. 1962 чылдын болгаш бо чылдын бирин чарыжынын тургузу-уда хоорайларга болгаш ажылынын суурларга 100 мил-лион ажыг дербелчин метр чурттага шөдү тудуп тур-гускан. Ол дөбөге ийи чартык миллион хире чаагай-

жыды кылган кварталлар-дыр. Цементин, эштей са-лыр демир-бетонуңу, шиферин, сонга шилдин, дилер ма-териалдары бүүдөр талазы-биле Совет Эвилели деле-гейге бирги черин бижымы-биле эвээш.

Профэвилел организациялары бүүдүрүлгезин айты-рыглары улам-на идеялык шиттирлээр турар апар-кын дээрине илеткелчи болгаш санаар-берген делегата-чулаалан. Коммунисттик күм-ажы дөш шимчөөшкы-нин киржикчилеринин савы тудуужуларынын ортузунда көвүлөп турар.

СЭКП-нин Министрлер Чөвүдөлинин даргазынын ор-лакчысы, СЭКП-нин Кудуртунун даргазы И. Т. Новик-ков, ВЦСПС-тин секретары В. И. Прохоров, СЭКП ТК-нын тудуг киданынын эргелекчиси В. П. Абылов, ха-мааты тудуг болгаш архитектура талазы-биле СЭКП-нин Кудуртунун чавында Күрүне комитетинин даргазы М. В. Погожин олар съездинин ажалыга кирешкен.

Съезд бөдүрүп ажылын үргүлүчүп турар.

Амгы үениң чөрүлдээлери болгаш Пекинниң чөгөңчиг теоретиктери

Бистер капитализмден социализм-ге шилчигенин үзөңдө, социал-чарыгдаларынын ханымынын тала-зы-биле, төөгүдү байдалдын эскер-лешкенинин дүргөниң талазы-биле, революстуг демселдин хөмчө-гөңүн калбаанын талазы-биле төөгү-ге кестүп көрбөс үдө чуртап ту-рар-дыр бис. Бистин үениң революст-тук шимчөөшкенинде үш кол күшү-дүр: социализм чурттарынын улус-тары, капиталисттик чурттарынын ажылынын аңгызы болгаш оңу эдерип чоруп турар ажылчы чөмчөгү, бөдү-рүп национал хамаарышпас чоруну дөш демселдин турар ийгили азы ому кандыр-бир кире-чөгөң-биле чөвөлөп апкан колония болгаш ка-пмарыгалыг чурттарынын улустары — хөдөлүп турар. Революстуг дем-селдин үдөңүн дөстөрүн билги алы-рынын, оларын бот-болунун ар-зы-далы хараалаа холбаанын билги алырынын дугайында — бо шаг үе-шин чөрүлдөөлөрүн шын анализтөө-ринде. Ийдиң анализ болза деле-гейин коммунисттик шимчөөшкы-нин коллективтиң-биле ажалдаштын-ган документтеринде—коммунисттик болгаш ажалчы партиаларынын тө-лөөлөрүңизинин 1957 чылдагы Чө-вүдөл хуралынын Декларациязында болгаш 1960 чылдагы Чөвүдөл ху-ралынын Мелегелениде бердинген.

Ийдиң түрбүжө ол анализге чө-дүрүштү Кызылтын Коммунисттик пар-тиязынын удуртукчулары бо шаг

үениң чөрүлдөөлөрүн дугайында ийгилиги концепцияны ийги үн-дүргөнер. Үениң кол чөрүлдөөнү бола социализм биле капитализмдин аразында чөрүлдө болуп деп Декла-рациямын болгаш Мелегелениң чүд-дүр олар боттарынын документте-ринде ийги олуругже аткаарла-кыш азы оңу эске чөрүлдөөлөр-биле чөгөң чөргө тургускан, ол чүд-дүр ревиализап турарлар. Хөгжүдө-ринин социализм олуругже тайбын шилчигелениң бөдүрүп бөдүрүп ха-маарыштыр делегейин комму-нисттик шимчөөшкенинин дүзөөп кө-рү-дүрүп чүдүп олар керек кырында бол-дуныс дикти турарлар. Канды-лаа шилчиге теоретикти үдөңүн бол-зу-дун чок тургаш, делегейин комму-нисттик шимчөөшкенинин үдөңү-нүн чөвөлөп ревиализап болгаш ол-ла үдө озуун марксизм-ленинизмни «арыг-силги» чорун кылдыр көр-үр-дүрүп болза шуут-ла төдөргай сорулгага бараан болуп—делегейин революстуг шимчөөшкенинде кыдат удуртукчуларынын чарыгдалык ажал-чорудалганын шимчөкчүр, бо шагтын революстук күштерин ады-рыгдалдырып чарыкчылар дөң оларын керек кырында чүткүдүп чажырып чар деп илгерей болду-м бооп турар.

Хамыктын мурнуула, ККП-нин удуртукчуларынын кылып турары уткуп, бир чөрүлдөөлөр ийги

перналисттик күрүлгезинин аразында чөрүлдө хамаарып. Имперализм үениң чөрүлдөөлөрүн анализтөөш, Ленин болза чүгө капиталисттик чурттарда социализмге революциялар эвес, харын база дарыктан болгаш хамаарыгалыг чурттарда национал-хосталгалыг революциялар чылаш чок апарган дээр дугайында түнел-ди кылган. Имперализмдин бүүдүп дүжүкүшүнү делегейин революстук шимчөөшкенинин ол ийи агышкы-ны, авантюризмни тургузууда ту-руп алган кыдат удуртукчуларынын маргалды турары ышкыш, чардык-тырып адырыкталдырыңынын тү-нелди эвес, харын матыштырганымын түнелди болуп дээрин Ленин баш бурунгаар көргөн.

Ленинни гениалдыг өттүр көрү-шүңүңүң Октябрьдин социализм Улуг революциязын бадтыккан. Ол революция төөгүдү чаа үениң—ка-питализмдин өлүп дүжөрүнүн болгаш социализмдин тилгелениң үе-шаа-ны эгезин салган, оларын аразын-да чөрүлдө болза шаг-үениң кол чөрүлдөөнү апарган. Ол чөрүлдө ам делегей ареназында хамыктын мур-нуула чөмчөгү чөвөлөп чыгып тур-гунуң, тергилекчи алгы кылдыр ор-ганизацтыктын алгы пролетариат биле делегейин оон аркан кези-де бөдүрүп тергилекчи дөвөр ар-туртуруп буржуаз чөрүлдө, а ол ышкыш делегейин үлөжин алган им-

Хамыктын мурнуула, ККП-нин удуртукчуларынын кылып турары уткуп, бир чөрүлдөөлөр ийги

Ыракта кадарчыже

«Дүргөн дуза» деп бийиктик чык машина Кызыл-Мажалыктан келген ошол «Бардык» совхозтун Хөндөлөн салбарынын мелдонуучуларынын чыныгы кел салы-ла, шыма, кайда ийик!» дегенди, тура дүшкөн. Чорурунга шагда-ла белеткенип каапкан, шымырты манап орган, Геннадий Андреевич Зув, орук атпечказы туруп алган эмелденген дүгүтүр, шочказын белеткенген үе халым келген.

Райондан келген эмчи Алла Кузьминична-биле Геннадий Андреевич дүвү-далаш мендешкен:

— Алашче!—деп, кылу-биле айтыпшыаан, машинага олурган.

Эмелденген кадар демдектерди, шилдекек чык, куу машиназы удаткан чок Хөндөлөннө кешкеш, ховуну өрү согунналып чорупкан...

Алла Кузьминична дээди сургуул дооскаш, эң-не баштай херин орукка, артында-ла аяг-биле, арт-сын ажыр Шыдакче кадарчынын амы-тыны дөш чорупканы ол.

Алаш. Кеме. Азтар чыгаашкыны... Суг шалаады, Кузунчак үнү. Геннадий Зув хемеге эгип-эгип олурган алгаш, латын шапкын хем—Алашты база-ла бир-ле дугаар келип бар чоругуру ол-дур. Хемечини хүүрөзүн чаптакан суглары оларны эчигейлеп каап чорган. А олар ошу безин эскерер чай чок. Дуржууга-лыг экичи Мөнгүш Самдан эжи-беле эмчилерни кончуг чагай бекирип каан.

Кашпал Алаштын ам ол чары — дурдугур кара шораннар-лыг Бел-Орук иштин өрү түн кижи: ийи эмчи, орук башкарыкчызы Хомушку Соок-оол имир-биле кады шуштур шөйүт үтү олурганнар. Ол өйдө, черте тө каай бээр чанын сактып келген шыкаш, димиреп, кызынап, караңгылап кел чоранын кижилерини тектирип хөмүлдүмү чоран, чүгө дөргө Алла чүгө ак халады-биле, Гена сорочкалыг.

Устү Шыдактын бети сынын ажып: каш чүтү ыш төдү үгек чараш чурмадыг Куй-Дөк чогуна чорам ам кзын кызынап, агаары ора сога бер чүтү, тө каай-ла берген. Улай-улай кызынап, димирептөөр-

ге, девискар кезек кады хүндүс деп көстү берип, аъттар былгырып чорган. Шапкын Алланын мага-боду дошуп, ээниги баанга ук чок чодасы ажыдайнып, кыжы-тары аарып чоранын эскерип каан. Ээниги баанга ыңчаар өйдүрүп чоранын мурунда далаш-каш эскербөөн. А Геннадий бодунун ууун мага-боду кыжигүтү шылай-шылдай, азер бажындан даанып алган үнү орган.

Аяг кылаа көзүлөсө караңгыда Алдын болгаш Устү Шыдактар-нын арамында сынга үтүп келген, адыг шыкаш салбагар сүтүр лөш дөргө биче чаглактыган, чылачыктыг арга оруу-биле аъттарын четкеш, Алдын Шыдакче кириккенер. Ожук-шалакчыны ачигей, оруктун сойган чылчыры, орук көзүлөсө караңгы оларны хилдиктектел-е чоран. Зув өрү удаа мунгаштаган-даа. Өөрү сыгырып тургаш саксагайлады иштеп четкен. Аяа кызынап чырым орук башкарып берген.

Оюм-Аксес. Чайлаг. Ийи өг. Дун. Сардыктар хааймын сүртенчиг кырылаажы. Ийи ээрги ыттарын сүртенчиг ээргини. Ог-лаа сардыктарын дуунун даажы. Азтарнын сыртыналган ажы-чаны оларны өдөккө кирип, өг чанынга доктааткан.

Дөрдө шуглап каан аар аарыг кижини хааы тызар, коргунчуг өлүм бертигин үе-човууру. Ол—сардык кадарчызы Хомушку Шыжаа-дыр. Ол, аар кемдөөн. Эмчилер чедиң келгенди-даа билдир хире эвес. Дең чырымын шинчил көрүп, 5 дыйр өм шыкырып, угаан кирип алган, хайгаарып көргөнөр. Хан, жыгы, 4—5 яре ээги көзүлөр ишээр угаун сынган болган. Медерели мун-не аяа хире, 5 өкүсү уругтун алазы Хомушкуга олар болур-чөгүр дузаны көргүзүп, дун чырып кээрге, хой эмнерин берген эл-кенер. Малчын эш Хомушкунун амы-тыны дөш, оон соонда дүргөн дузанын вертоледи оон аалында челе берген. Удгелдикчилерни туруп алмыр-биле шагда-ның ажыдакчылары С. Доржу биле Х. Биче-оол база азыгы челе бергенер. Совет кижилер тындыг болур: шупту — чыгымы дөш, чыгымы—шуптуу дөш туржур.

А. ДОПЧАА.
Барыш-Хемчи.

КӨДЭЭНИН АЖЫЛ-ИШЧИЛЕРИНГЕ ДЕТКИМЧЕ

Танды районун «Коммунизмниң херели» колхозта тараа амаалгазы калбарышкан. Онгар-Ховуда моторларны дааш-шымзын үзүлбөс, көмбайерлер нормаларын даа амыр кууседип турарлар. Ылангыч Кара-оол, Нулуев, Сырат, Киштее олар боттарынның нормаларын 110—120 хуу кууседип турар.

Ыңчаарга ол маадырларнын амылдап турар черинде шанда Кызылдың недээ ажил-агыт техникумунун сургууларды иделейип амылдап турар. Олар ында—29 кижи. Олар—тараа арылган, силос салчып, саван хөпсөндөр машиналарда амылдап турар. Сургуулар аңаа дөртөн беш хонук амылдаш, боттарынның теория талазы-биле билип алган чүүлдерин практика-биле холбаштырып, өөренип алышарлар.

ЧУРУНТА: недээ ажил-агыт техникумунун сургууларды «Коммунизмниң херели» колхозтун Онгар-Ховуда шандында амылдап турар. Фото С. Февистовтуну.

Хой уругларлыг илерге „Маадыр не“ деп хүндүлүг атты тывысканы

ССРЭ-нің Дээди Советиниң Президиумунун 1963 чылдың сентябрь 17-де Чарлы-биле Тыва АССР-де өй болгаш оон-даа хой уругларны тараа болгаш кижиктиң илерге «Маадыр не» орденни болгаш ССРЭ-нин Дээди Советиниң Президиумунун Хүндүлүг бижини тывыспышаан, «Маадыр-не» деп хүндүлүг атты тывысканы бола:

1. Дөваз Дажы-Серен Хунду-Самбуевна — Барыш-Хемчик районун «Бардык» совхозунун амылчыны.
2. Мандан Урдае Шыраповна — Барыш-Хемчик районун «Тээли» совхозунун амылчыны.
3. Мөнгүш Дожума Санжайовна — Чыдаана хоорайда өг-бүлө ээси.
4. Мөнгүш Эмчур Бөрбюевна — Чыдаана хоорайда өг-бүлө ээси.
5. Ондар Дуударый Чыргаловна — Чөөн-Хемчик районун «Сүт-Хөл» совхозунун амылчыны.
6. Ондар Күчүмба Кара-Хунаевна — Чөөн-Хемчик районун «Сүт-Хөл» совхозунун амылчыны.
7. Салчан Маным-Хаз Дондуковна — Барыш-Хемчик районун «Бардык» совхозунун амылчыны.
8. Сат Деспидей Студековна — Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун амылчыны.

(СӨТА).

Совхоз тудуу чүгө озалдааныл

«Элегес» совхоз — республикада улут совхозтарын бирээ, Совхоз курунгане, нога болгаш кезе ажыл-агымнын өске-лаа продуктуларын дужаарыга республикага улут рольдуг болуп турар. Ыңчалаа-даа ажылчы чоннарнын амыдырал-чурталгазына улут ажур-дузалыг тудуу ажылы мында совхоз чыдарга оожум темпниң чөрүп турар.

Мурнунда Хову-Аксес тудуунга амылдап турган Алексей Иванович Ерофеевко мааа прорабтап амылдаандан бээр чыл чедип турар. Ол хирезинде, совхозтун тудууларын бо чылын планна көрдүнгөн тудууларын оожум кылып турар.

Моң мурнунда чыдарга совхоз тудуу ажылдарын чүгө болууч күсел-биле чорудуп турган. Ам ында тудуу ажылы оон-биле чергелештир Кызыл «Көздө-тудуу» керөө ёзуга база чорудуп турар аларган. Чыл планында көрдүнгөн 16 чуртала бажынарнын 8-ин совхоз боду, арткан 8-ин «Көздө-тудуу» кылып турар.

— Бир эвес «Сельхозтехника» Тапты салбыры-олифа, бутук болгаш өске-лаа материалдарын совхозко өй-шаанда, негелеге ёзугаар берген бол-

за, бо үш бажын база-ла амылдадылар деп турар. ийик—деп, эш Ерофеевко чугаалап орап,—ол материалдар дөш, салбырга бодум ийи катал чораш, чааштым.

Совхозта тудуучу херөзөңнер бригадалы ар улуттук бригадаларын-дан дора эвес амылдап турар. Олар бажынын фундаменти, ханаларын салыр амылдарга база киржин турарлар. Бажынарнын шукатура-лаар болгаш сонгаларын, ажитивтер, шалаларын будуур бүтү-ле мал амылдар оларда онаашкан. Эш Могильниковка удурткан бригаданын кижигүнери хун нормалын ажыр күтүседип келгенер. Ында тудууга шагдан бээр амылдап келген дуржуугагы тудуучулар Анчыкый Семён, Чооду Дончун-оол олар кызымакый амылдап, будурулгенин палыччылары болуп турарлар.

Херөзөңнер бригадалында Белеков Натана, Кыргис Клава, А. Санников олар база эки амылдап турарлар.

Совхозтун Тал деп черде төрүтүр 2500 хой кирер кажанын тудуу дөстүп, оон чанында малчыннар чурттаар ийи бажынын тудуу чоруп турар. Аяа бот-оруга-чарыгалыг хойжу бригада турар.

Электростанция тудуунда

Элегес хемнин оорунда электростанциянын тудууларын суг үерлеш апарган соонда совхозтун болгаш суурун чурттагы чойу таарымча чок байдалга таварышкан, совхозтун ажил-агымнын улут когаралды чедирген. Ону катал тургузарын Кызылдың суг амылгыт эргеледи эгелээнинден бээр ам ийи чыл чедип турар, а станция ам-да амылдады кирбөөн. Чаа кылган телевиле ёзугаар ол 250 киловатт-шак күштүг. Чурттакчылыг суурларын электрэнергия-биле хандырылган алгыда, станция тараа болгаш ситен шөддерини сугтарыгалын экижидеринге база улут ажыгыт. Тудуу ажылдарын чорударына шалтыктавазын дөш, колдуунда Элегес хемнин бир адыры аларган улут бутанын суун боопкан. Улут онгарларын күштүг эквакаторлар-биле кастыраш, сай-дажы чылайдып каанкан. Аяа ийи улут багалар турар, оларнын аразын көвүртү тудуштурар журутат.

А көвүртүгө таарыштыр тургузуу каан күштүг лебелкалар сугун херөгезе чогуур хемээлин барымдалап башкаар. Оон алгыда электрэнергияны башкарып амылдар керекселдер, кол шит турар бүтү дөргө-херекселди, элээн хай өрөздөрдөргү улут бажынын тулар.

Ам дээринде чүгө чыгыс багана тургустунган. Бетонщиктер, тудуучулар, дашчылар, механиктер, чодаачылар ажылды октябрь айда доозар дөш, ийи өзөгелги шудургу амылдап турарлар.

Бир эвес прораб эш Тимофеев ажылды шимчегилер башкарып амылчынарнын ажылын шын башкарган болза, ажыл оон-даа дүргөн бүдүп болур турган. Ол чугула тудууга амылдап турар кижилерин амылдыл-чурталгазынче, ажил төлөврин канчаар телеп турарынчуг ажил-агыт эргеленип кичээгей кончуг кошкан. Чижээ, ол-ла эргеленип амылчыны, Кызыл-Дагдан келген бетонщиктерин чугаалап турары бола:

— Прораб Тимофеев кижилерин чурттаар чериниң таарымча чогуу көрүп тура-ла чогуур кемчег албайн турар, оон туржук ажыл төлөврин оозалдап турар. Бо тудууге чогуур организациялар кичээгей салза чогуур.

Элегес, Казь суурларын, Элегес совхозтун чурттагы чоу чокуу чылдарга чедир-ле республика төвү Кызыл хоорай, Хову-Аксес ажилчын суур-биле болгаш Тапты элээн өске-даа суурлары-биле аргы-

жарда берге байдалга таваржып турарлар. Совхоз ийи чылдарда Хову-Аксес—Балгазын, Балгазын—Хову-Аксес маршруттуг автобус шимчөөнүн ажитивтигана байдал экижээ. Бо чылдын чанында Кызыл биле Хову-Аксеска чедир Элегеси өрү дөрт орук ажитивтигана.

Шынал-ла улут, биче кижилерин күзеп чоранын чоңуң чоон оруу Элегеси өрү тутуна берген. Ыңчалаа-даа совхозтун бир чугула салбыры болур Кызыл суг-бараан фермазынын суурун Кызыл—Хову-Аксес маршруттуг автобустар шугу таварышкан, дөрт орук-биле чоруп турар аларган. Хову-Аксес—Балгазын, Балгазын—Хову-Аксес маршруттуг автобустарын чодаачылары орук багайына сымлап алган, азы хөңү келбөөдө 3—4 хонуктарда аяа келбестей бар.

Казь суурда телефон безин чок. Транспорт-биле харылзаа база багай. Бо берге байдалы совхозтун баштаар чери херекке ал, ында чоңурун негелээни хандыгар талазы-биле кемчег алаа чогуур-дур.

О. КАРА-НЫС.

Совхоз мергежилди тудуучу бадыр-биле багай хандырттыган. Совхозтун чазаныр мастерскаянда Кыргис Буга-Хырыл ирей амылдап турар. Ол аяа амылдап кижиле тымбайын баарга, чазанылга мергежилди кижиле болгаш ында амылдап турар. Ийи дилдер, чоңдур херекселдер-биле мастерская кончуг багай хандырттыган-даа болза, эш Кыргис бодуна онаашкан амылын ак-сеткиди; күтүседип, кызымакый амылдап турар.

Назы-лары дөгү берген-даа болза, Кыргис ирей үргүлчү-ле солун-сеткууду кончуг, сонгургаан, бидиңи-мес чүтүдерин уастан бо-ла айтырган, бир-ле солти, маргылдаалыг айтырыгы көдүргөн чоругу кижилерин бирээм.

Ол бодуну чазаныр мергежилдин бодунун оозларына база дамчыткан. Оон улут өгү Кыргис Кара-оол Казь суурда тудуу бригадирин, багай эвес амылдап турар. Кыргис Буга-Хырыл ирей кады амылдап турар өөрүнге элтиг-өздөк, саргыш човаачал кижиле. Суурун чурттакчылардан кым-бир кижиле берге байдалга таварышканда, оон бо-ла арга-сүме айтырып көр таварышталар ховар эвес. Оон бүтү чурттагалыг күш-ажылчы байдалга өрткөн. Көздө Советтин депутаты болгаш улус судунун төлөөлекчин хузаалгенин ая-сеткиди, эки күтүседип турар.

Салбырын эргелекчи Ширез тудуу ажылыне кичээгейин салып, ылангыч хой уругларын амылчынарнын чуртала бажынын талазы-биле негелелерин чокуу үеде хандырып бээр дугайында тодаргай кемчелер алаа чогуур-дур.

Бо хире улут ажил-агымныг совхоз чыдаа чүгө 16 бажын тудуу, амылды оожум чорупуу турары чөгөтчиң бар. Бир эвес кижилер хужун болгаш машина-техниканы чөп ажылгаар болза, совхозтун планда көрдүнгөн чуртала бажынын тудуу, амылдага кирер арга совхозта бар. Тудуу ажылының совхозта хожуулашканды турарнын кол чылдарына болза, амылчынар болгаш тудуучулар ортуунда политкижизилденген ажыл кончуг кошкан денемде, туруп турарында. Амылчынар арамыда хой-питингич чуртуну үрээр, аргалар, харныла чамыкта хууда шиво белеткээр чоруктар бар.

Совхоз дирекциясы амылчынар ортуунда полит-массалыг ажылды күштөдөрүнчө кичээгейи улагаттыра чогуур.

К. ОРТУН-ООЛ.

ТАРЫП БООЗАДЫЛГА

Тес-Хем районун «Чодураа» кезде ажил-агыт артелиде хой тарып боозадыр черниң техник бөлүп амылдап турар эш М. Дүүчү бодунуң хузаалагы и бидилин-биле болгаш ак-сеткидин-биле күтүседип турар.

Тарып боозадылганы шнарарыг, чогуур өйүң бол чорудары—мал бажын астурунун бир кол чүтүл дээрин ол эки мереп билип турар болгаш ол талазы-биле өң ажылы колхозта макталдыг.

Чурунта: М. Дүүчү. Фото А. Алексеевтин.

БЫЗ АНЧЫ

Тес-Хем районда Ленин аттыг колхозтун тудуу бригадалында Ламажан Санчынның ак-сеткиди күш-ажылын мактап турар. Артелиңиң сөөдүгү чеди чылдарда кылдыган тудууларымда оон киришкен ажылды ховар деп болур.

Бо арамында бригаданың берлинге кандыг даа ажил оозалдап ол шеверин боттарыннан келген. Тудуу ыажы белеткээрине, будурага, чуртала болгаш культура-амыды-

рал тудууларын кымырынга эш Ламажан үлөгөргө амылдап турар. Ламажан Санчынның эвезою бо чылдын хову бригадалынын төвүңге кымыр тудуулар планын чедиң кижиги күтүскөн. Олар амыга үеде нитиңин чунар бажынын кымыл эгелээ. Октябрьниң байырамына уткүштүр, оон доозары-биле, бизаңчылар улут соруктуг амылдап турар.

И. ЦЕЛИЩЕВ.

МАКТАЛДЫ ЧЕДИП АЛГАН

АННА ВАСИЛЬЕВНА СИМАНОВА Чербинин эмнеге салбырынга 1947 чылдан эгелеп амылдаан. Оон чазык, кижилерге элдик, амыл-ишке чүтүлдүг мезу шынарын Танды районун оң девиээринде чон мактап турар.

ырак-чогуу ылган чокна баар. Ол чораш кижилерге медицина талазы-биле беседаны организастаар.

Анна Васильевна ол черде ам 16 чыл амыл турар. Оон чон-биле эки амылдап билди, хой-нитичи чоруу кижилерге хүндүткөлдү болгаш макталды чаалап алган.

Д. АРАНЧАА.

Делегейниң капиталист кезеэниң кол чөрдөзү болза будурулгенин инитиле характере биле шимчээли-генчи ху хевириниң аразында чөрдөзү бооп хөвээр артыпшаан турар. Ыңчанымже, социализмни чуртаранда ол чөрдөзү шагда-ла шимчээлине берген төлөөдө, ол чөрдөзү делегейге нитиңиң-биле колдакчы шимчигил эвес аларган. Капитализмден социализмге шимчигил үези болур бо шаг-үениң кол чөрдөзүндө кылдыр өлүп бар чыдар капиталист инитиле-экономика формация биле бодун бадыткан быжылган турар коммунист формациянын аразында чөрдөзү хаделип үнүп турар. Коммунист болгаш амылчын партияларын төлөөкчилериниң 1957 чылдары Чөвүлел хуралының Декларациясында аажок тодазы-биле шак мынчаар оозалат демделген турар: «Бистин үевисте делегей хажмүдээни уаураанышкан ийи нитиле системаларнын чарымынын чорудулгазын бай болгаш түңгөлдери-биле тодаргайлаштынар».

Шак мынд болунар арга чок болгаш марксисч суга таарышса аргалар ККП-ниң удурткучуларына канчаңган херектиг апарган чүвөө?—деп айтырып туруп келир. Түңгөзүнүн чүгө чыгыс социализм системаның ажур-дузалыг, делегейниң революстуг чорудулгазына оң салдарын бечеледир, оон бо шаг төвүзүнүн артыче октаптарын оралдажып төлөөдө, херекеттен берген бооп болур-дур.

Ийи системаларнын аразында чөрдөзү үе-шагың өсө бүтү-ле чөрдөзүндө хажмүдээниң болгаш шимчирлеттирине шимчирлиг салдарын көргүзөр. Социалист система оон арткан бүтү-ле өске делегейде аңгылар болгаш национал-хосталгалыг демикадди чөлөвир баазам болу берген.

Социалист система бодунун догуннап турушкуну-биле, бодунуң политиказы-биле аңгы демикадди болгаш национал-хосталгалыг шимчөөшкүнүн харын дүргөдөп, оон нитилелениң чигилдиг, революстуг чорудулганын бир аныз деткичтин болуп турар. Социал болгаш национал-хосталганың сорулгаларын

шимчирлээрине социалист чурттарын амылчы чоннарнын үлөгөрчүлүгү, чаа нитилелди тургузарына оларнын чедиң кижилери өске чурттарда амылчы чоннарнын чуркелдерин хайныктырып, эки амылрады чаалап ал болурунга оларнын бузуларын быжылган, оларнын медеделитиң революстугу турар. Социалист чурттарын моралдык болгаш материалдык дузалыкчыны революстуги демикадди чорудуп турар улустарын национал хосталгалының сорулгаларын шимчирлээр чоруп чиледир. Социалист күрүнере ол революстугуларын империалист күрүнеринде базар дөш оралдажым-кынарнын шалтыктар, контрреволюцияны дашкаар үндүр өөртүр арга чок болунар. Элээн хой таварышгаларда аңгылар күштөрүн өскөргөндө дептүзү байдалы капиталисттерни боттарын чурттарын амылчы чоннарнын-даа, дарлаткан улустарга-даа дүжү беринкилер кымырыңе албадып турар.

Социалист системаны тывылаңы-биле бүтү-ле революстуг күштөрүн хандыраарын чалаар бүткөн төвү тургустунган. Совет республика караңгы социалист чурт бооп турал-ла, 1920 чылда национал болгаш колониалдык айтырылгаларын талазы-биле теистериңиң баштайгы дөвөргинде Ленин амдыгаштан эгелээн делегей политиказын бүтү болушкунары, бир талазында, бүтү чурттарын мурнак амылчыларнын шимчөөшкүнүн, өске талазында, колониалдык болгаш дарлаткан улустарын бүтү-ле национал-хосталгалыг шимчөөшкүнүн чыдаш чокка мөөңчүлүк турар Совет республикага улут бүтү делегей буржуазиянын демикадди долгандыр мөөңдеттир апар

деп демделгөн. Социализмни күштөрүн өздөздө, делегейниң социалист системаның тургустунганы болгаш делегей төвүзүнүн көжүлдөмүн шимчирлээр фактору кылды оон чөртү хуузушкуну болза революстуг күштөрүн хандыктык түвү, делегейниң революстуг шимчөөшкүнүн төвү болур социалист системаның реалын иделкел-биле бидилип турар.

Оон кадында, кыдат удурткучуларын меделелдериле болгаш бижиктериле ол төп ам Азияны, Африканы, Латин Американы империализмге дарлаткан чурттарыңе шимчигил берген дээрин бидилкөп көргүзүрүн оралдажымчылары кылдынып турар. Кыдат удурткучулар амы үе-шагың кол чөрдөзү болза социализм биле капитализмдин аразында чөрдөзү болур деп чүвени хузаалгенин орунунда туруп алганнар. Олар Азияны, Африканы, Латин Американы национал-хосталгалыг шимчөөшкүнүнүн районунда кижиле төлөөкчилер үптүң ийи безин чурттап турар дээрине чылдак туттунаш, империализм биле дарлаткан партияларын аразында чөрдөзү эң-не хамы болган чиди чөрдөзү кылдыр алап турарлар.

Уе-шагың кол чөрдөзүңе төдөрүлдүр шак мынд сан барымдалап көөр чорук мырыңай-ла үелесин чок. Империализм кошкады сулардын, оон колониалдык системаны урей шаап, оон-биле делегейниң социализмге шимчигенин чигилдиг, дүргөдөп турар национал-хосталгалыг шимчөөшкүнүн кайтамчы улут ролун кым-даа хузаалгени бзып шыдабас. Ыңчалаа-да ол шимчөөшкүнүн салым-чолу болгаш оон түңгөлдери болза оон кандыг социал күштер баштап турарын, ол кан-

дыг орунтан чоругуру дээринден хамаржып болгай. Улустарын национал хосталга дөш медеделениң түңгөлдөрүн ийи социал системаларны медеделенин дашкаар, социализм биле капитализмдин аразында хузаалык чокка көөр чорук — национал шимчөөшкүнүн чедиң кижилер болурунун кол негелээни херекке албай ол болур-дур. Ленинниң 1920 чылда чугаалаанын сагылдырып көрөлөңер: «...Улустарнын ара-аразында харылаштыр, күрүнеринин бүтү-ле системаны совет шимчөөшкүнүн улут империалист нацияларын улут эвес болуунуң болгаш Совет Россия баштаан совет күрүнеринин демикадди тодаргайлаштынар. Бир эвес оон инчээгейден ышынчылар болуузувса, делегейни эң-не ыраң кыдыг булуңунга-даа хамаржыштыр чугаа чоруп турар, чыгыс-даа национал хожуу болуунда аның шын турутузун шыдабас бис. Чүгө ол үелел-биле барымдалап тургаш, политика ийи амылчыларын коммунист партиялар болжазыраңгай-даа, хомула-хосталгалыг чурттарга шын тургузуу база шимчирлээр болулар» (Чогаалдар, том 31, арп. 216).

Ыңчанымже бо бидилгир айтышкынарның кыдат удурткучуларга керөө чүү боор ылчар? Олар боттарынның марксизм-биле ийелдиргө чүтүлдөшөп шугурум улам-ла ыргайтып бар чылдар шыкажыл. Ыңчаным шак ол «шугурум» олар «марксизм-ленинизмдин амыр чорутурун камгалалы» кылдыр көргүзүрүн оралдык турарлар-дур.

ККП-ден «теоретиктер», Азияны, Африканы, Латин Американы районнарнын капиталист делегей-

нин чөрдөзү

„ОТЕЛЛО“

Сентябрь 17-де Хакасияның Ю. М. Лермонтов атыгы шир театрының артистери-биле бистиң республикамыз хөгжүм-ши театрының артистериниң ужурашканы болуп эрткен. Тыва АССР-ниң культури министри эш М. Хомушку кожомактан аадап келген артистерге республиканың культури болгаш уран чүү аймакчыларының мурунунда байр чедирген. Ленинни национал политикамыз ачылында ССРЭ-ниң хай национал уластарының уран чүү-нүн шапкын-биле хөгжүр турарын чулаалар. Оң тодаргай чижээ уур Совет кирүүнүн биче нащлары тыва болгаш хакас улустун уран чүү-лү уугу хөгжүдүр аң. олар бот-боттарының национал уран чүү-нүн, культури-нүн хөгжүдүрүгүн арга-дуружугазын солчуп, аразында бичгы харылааны тулуп алган аймакчал турарын демдегез.

Бо ужуражыга СЭКП обкомунун идеология кылдынын эргелекчи эш Ю. Арачын, хөгжүм-ши театрының директору эш Р. Далай-оод, РСФСР-ниң алдары артисти эш М. Музук, чогаалчы эш Л. Чамдаба олар аадап-чарга байыр чедирип, чүв чулаалар.

Хакасияның культури эргелекчинин начальнигин ордакчы эш А. Гудкин, М. Ю. Лермонтов атыгы шир театрының директору эш Битинский, артист А. Шетинин олар хакас артистериниң чыгыш чыгыш-биле эки уткун хулаа алганы дээр өөрүп четтергендерин аңаар, кыз байыр чедирип, чүв чулаалар. Бистиң чүв келгенине болза хакас болгаш тыва артистерин аразында найырамын улам-на бичгылап, бот-боттарымыз уран таланттарымыз солчурду, анык республиканың аймакчы чоннарына Хакасияның уран чүү-нүн бараалгалары болуп дээрзин чулаалар. Келир чылдык май айда Тываның артистериниң Хакасияга чед бөрүн чалаан.

Ужуражыга болган хүнүнү келжээнде хакас артистер кымычыларга суралган драматург В. Шекспирниң дегелерге суралган, илестерин «Отелло» деп классикти шиян көргүскен.

Мурнунда үш гроссмейстерлер

ГАВАНА. (СЭТА). Капабланканың тураскалына холбаштырган делегейиниң хөл-шыдыра маргылаанын он бешки салымшыкчыны мурунунда чорун турарының ужурашканы беш шак урдүкчүлө демиселдин соонда, доозулбайн артак. Сонгааралтан турштарга В. Корчой, Е. Геллер болгаш Л. Нахман олар Р. Вейд, П. Трафунювич болгаш Э. Кубо олар-биле салымшыкчына артык күштү чорун кадагалаттырар.

Куба мастер Э. Хименес гроссмейстер М. Бобошвту удуз алгаш болуун ада-чуртуларын өрткен. Е. Барза, Д. Гарсияны, Ф. Керес—К. Калероу, К. Дарга—Х. Броерменни удуз алган. Маргылаада мурунку хөөвэр үш гроссмейстертер тергилден турар: В. Корчой—11 санын, Е. Геллер биле Л. Нахман—10,5—10,5 саннардык болгаш кайымында-даа бир-бир доозулбаан салымшыкчыны.

Амгы үениң чөрүлдээлери болгаш Пекинин чөгенчиг теоретиктери

(Төнчүзү. Эгеи 2—3 ариннарда). Овзап демдегезиниң суугар алдыга, кола-хөлбө догунаашкын дээр чарыштың болгаш демиселдин—экономики, политикти болгаш идеологию демиселдин—чорудулаа ол. Мынд болууда социалисттик чурттарының экономикамын өзүдөө, капитализм-биле экономикамын чарышка оларның чедикчинерин делегей хемчээлинде аңгылар күштериниң деңгизгүр байдалын аажок улуу-биле эскертүр.

Күрүнедери тайбын кола-хөлбө догунаашкынны алгы болгаш нащавал-тодалгалдык демиселге БЭП-де «теоретиктерин» удураалыштар салып турарында мырнай-ла үндөин чок. Ол чорук турун турар социал харылаалары «ширлендирип турар» дээр болд баз шын өвс. Күрүнедери тайбын кола-хөлбө догунаашкынны капитализмни ала-чыгар-ла чок кылды казатар деп кым-да чулаалартай турар дээр бидиндир. Чурт буртузун тускай хузунда социал туртузун өскерликчилик, капитализмниң ултууаттары—оң азыгыч аңгыныкы, оң азыгыч чоннарының алгы демиселдин түнөлдү болуп. Мында-даа тайбын кола-хөлбө догунаашкын, бугу дегелей хемчээлинде капитализмни өвчүлүшкени экономика талазы-биле тилкелерге таарымчалык байдалдарын тургусушкан, оң-биле кады капитализмни чурттарының иштинде алгы демиселдин болгаш дарлаткан чурттарың империализмге удуз на-

Ол шийнчи билеттерин кымычылдар бир хүн бурунгар-ла салып алган турган. Бичангаш дык хай килжилерге билет чедешпей, көрүкчүлөр залы шыгырт долган турган.

Бо шийде болушкуну шамаа, каш-каш чылдар бурунгар Италияның Венецияга болгаш Чер ортуу далайың Кипр ортууна болуп турган. Видьям ол шийин безин 1605 чылда бижил дооскан. Генерал-мавр Отелло Венеция республикага шериг абааны артисти тургаш сенатор Брабанцио-биле тамыжып, оң бажымынга барып тургаш, бодунуң аин-чоруктарының болгаш шериг похоттарының дугайын хөөрөн тургаш, сенаторниң уруу Дездемонаны мынакшын хаара туудурар. Бичангаш Отелло биле Дездемона бот-боттарының аразында мынакшыл бээр. Алазы оларның мынакшылга удураалык турга-даа олар ашак-калай болуп. Мында-даа Отелло бодунун поручун Ягоуң кара сагыштың, хоп-мечечи чоруунга азып, кадай Дездемона бодунуң лейтенанты Кассио-биле харылаажып турар дээр дугайында Ягоуң мерге чулазын бээр, шыдажыр аргага берге хүнөшкени азып турар. Кара сагыштың, меге-хочу Яго аша бугу-ле чүвени бузурчиг кылдар чулаалар көргүзери оралжык турар. Шийинда Дездемона биле Кассио оларның аразында каныг-даа харылаа, мынакшыл чок. Дездемона аша Отеллога мынак болгаш бердиген.

Ягоуң кара сагыштың мечечи чоруунга азып, аша мынакшыл, канчаар-даа аажок хүнөшкө Отелло бодунуң буруу чок кадайың амыттыгы чедер. Ягоуң кара сагыштың, хопчу чорууна чүгө Дездемона олар өвс, поручунга кадай Эмilia база өвс, аша соолуде ший өзү хүнөшкени алыскан Отелло кадайың каныг-даа буруу чогуң, Кассио биле мынакшыл харылаа тулпанын билгеш бугу база-ла амыттыгы чедир.

«Отелло» деп шийнчи эң-не дову утказы мында. Хакас артистер бичгыне эки ойнап, боттарының таланттыг чоруун көргүскен. Мынакшыл

«Отелло» деп шийнчи эң-не дову утказы мында. Хакас артистер бичгыне эки ойнап, боттарының таланттыг чоруун көргүскен. Мынакшыл

«Отелло» деп шийнчи эң-не дову утказы мында. Хакас артистер бичгыне эки ойнап, боттарының таланттыг чоруун көргүскен. Мынакшыл

«Отелло» деп шийнчи эң-не дову утказы мында. Хакас артистер бичгыне эки ойнап, боттарының таланттыг чоруун көргүскен. Мынакшыл

ризмдаалар чок, ону Сталин ишчар кылдып турган болгай. Ийн системалары аразында чөрүлдээлери ийги черже аакар икери дээр социализмни чурттарының улустарының серемчелени төгелдирери, империализм социализмни чурттарың халдарын ордалжырының мурунунда баштай мында бот-боттары тузуктамыш хержип азыр чүв деп бузуретпашан, оларны мегелери ол-дур.

Амгы үениң чөрүлдээлери аразында кылдып удурутуларыңн системаның шуут кирбей астыгы калган база бир бөлүк чүгүлэ эрүлдээлөр бар. Ол база шийнчи-даа, дагышкы-даа харылааларга каныг-даа демократияны хүнөшкө, кедергей реаксылык дерики күш бооп хөдөлүп турар күрүме-монополистти капитализмниң хөгжүдүрүгүн удуз турар чөрүлдээлөр болуп-дур. Бажыштыг монополистарың харылааларыңн эрге-ажыктары ам чүгө азыгыч аңгыны өвс, харын база нащының дегел чок хай келгенин—тараачыларын, хоорайны, биче буржуазияны, ителлигенцияны, харын-даа буржуазияны бодунуң, оң күдүк болгаш ортумак кезектериниң эргелекчилик-биле чөрүдөж берген. Ол чөрүлдө болза монополистарың бурун эрге-чарыгызын кызылгарлар болгаш удузтары дээр, улустуң демократтыг эргелери камгалары болгаш калартыры дээр, экономикамын эң чүгүлэ азыларың националиастары болгаш оларын

Акы-дунма дузаламчы

ГАВАНА. (СЭТА). «Тракторспорт» деп совет даштык салгы организация биле «Тракторспорт» деп клуб, организациянын аразында контрактты аша ат салган. Ол контрактны суугар Совет Эргелиги Кубаның байдалдарына ажыдаары-биле ССРЭ-ге тускай чогаалып кылган, чигир тростиниге херетгээр чтык чүдүрер 3.500 машиналары Кубага чорудуп бээр.

Амгы үеде Совет Эвилелинде конструкторларыңн улуг коллектив Кубага чигир тростинга ажаап азыр болгаш чүдүрер комбайны тургузары-биле ажылдап турар. Чтык чүдүрер машиналары Кубага чорудуп берип турары болгаш чигир тростинга ажаап азыр болгаш чүдүрер комбайны ССРЭ-ге тургузуу турары—ол дээрге Кубаның улустыга харам чок акы-дунма совет дузаламчыны чижээ-дур.

Ол контрактты ат салганын дугайында тодаргай өттүстөрү Гавааның бугу-ле солдулары бирги арынарына пардап үндүргөн.

„Федор Поletaев“ деп судно

ГЕНУА. (СЭТА). Совет Эвилелиниң чагымын «Авсальдо» деп судно кылдып бугурудуге тургускан «Федор Поletaев» деп нефть кулар суднону сүтке ажирткени кирериниң сууламы аша болган.

ССРЭ-ниң Италияда элтин чериниң бирги чөвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчылары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларыңн ийги-биле өрүп четтерген.

Федор Поletaев болза немец-фашисттиг эжелекчилерге удуз маппа, Лигурияның загларыга удуз турар болгаш Италияның база Совет Эвилелиниң улустарыңн хөлбө даш даш чүвүлөкчизи А. С. Пасютиниң суулаа допчүлү-биле байыр чедирген. ССРЭ-ниң салгы флотунга херетгээр улуг суднону дериң тургузарының талазы-биле боттарына алган хүнөшкени улустарың-биле азыр-сөктөн судно бугурудугениң ашкынчы